

Verslag bewonersbijeenkomst OD NZKG conceptbesluit ICL d.d.14 oktober 2025

Datum	14 oktober 19.00 – 21.00 uur
Locatie	Het Zonnehuis, Zonneplein 30, Amsterdam
Spreekers	Jeroen Olthof, gedeputeerde provincie Noord-Holland Colinda Geertsma, adjunct-directeur, Regulering & Expertise OD NZKG Juriaan Mellema, plv. adjunct-directeur Toezicht en Handhaving OD NZKG
Andere aanwezigen	Bewoners Tuindorp Oostzaan, Noord, NDSM Belangenorganisaties Medewerkers van OD NZKG Medewerkers van de GGD Medewerkers van de provincie Noord-Holland Medewerkers van de gemeente Amsterdam Wethouder van Weyenberg van de gemeente Amsterdam Vertegenwoordigers van de pers Medewerkers van ICL Dagvoorzitter: Basti Baroncini
Verslag	Vi.a.vi Office Management – Loes Wouterson

1. Opening

De dagvoorzitter, Basti Baroncini opent de bijeenkomst om 19.01 uur en heet de aanwezigen welkom. Het conceptbesluit voor de nieuwe vergunning van ICL zal worden toegelicht. Er is gelegenheid tot het stellen van vragen aan de Omgevingsdienst en aan de gedeputeerde van de provincie. Vragen die leven maar niet direct verband houden met de onderwerpen van het conceptbesluit, kunnen desgewenst na afloop worden gesteld aan aanwezigen die geen actieve rol hebben in de bijeenkomst. Zo zijn er naast specialisten van de Omgevingsdienst ook mensen van de provincie, de gemeente, de GGD en ICL aanwezig. Van de bijeenkomst wordt een verslag gemaakt door de aanwezige onafhankelijke notulist. Het verslag wordt gepubliceerd op de webpagina odnzk.nl/icl.

Een korte inventarisatie in de zaal maakt duidelijk dat mensen goed geïnformeerd willen worden, zorgen hebben over gezondheidsrisico's, vragen hebben over de handhaving en de lange duur van het proces tot nu toe, en graag willen weten hoe een scherpere vergunning eruitziet met het daarbij behorende handavingsinstrumentarium.

2. Gesprek met Jeroen Olthof, gedeputeerde provincie Noord-Holland

De provincie Noord-Holland is formele opdrachtgever van de OD NZKG en als bevoegd gezag verantwoordelijk. De gedeputeerde is zich ervan bewust dat het belangrijk is dat bestuurders eerlijk antwoord geven en duidelijk zijn in wat de overheid heeft gedaan en wat de overheid gaat doen.

Hij begrijpt de zorgen en gevoelens van frustratie, omdat er in de situatie met ICL al langere tijd sprake is van overlast.

Jeroen Olthof is sinds vijf jaar gedeputeerde bij de provincie. Bij verschillende dossiers ziet hij dat bij vergunningverlening in het algemeen lange tijd met name economische belangen en milieu een rol heeft gespeeld. Het is pas sinds de laatste 10 à 15 jaar dat gezondheid een explicietere rol heeft gekregen. In een verder verleden constateerden mensen rond bedrijven bijvoorbeeld wel geuroverlast, maar men kwam er niet tegen in het geweer. Ook was de urgentie er bij de overheid nog niet om dit soort zaken op te pakken.

Inmiddels is de wereld veranderd. Woongebieden zijn dichterbij gebieden met industrie gekomen. Milieubewegingen zijn actief geworden. De kennis is toegenomen, waardoor strenger vergund en adequater gehandhaafd kan worden. Dit is een verandering ten goede.

Wel blijft het zo dat handhaven niet direct betekent dat de overheid de deur van een bedrijf op slot kan doen. Er zijn regels en procedures die gevolgd moeten worden. De overheid moet zich aan de wet houden. Binnen de mogelijkheden die er zijn, wordt wel goed gekeken naar wat er gedaan kan worden om de gezondheid van mensen zo goed mogelijk te borgen.

3. Gesprek met Colinda Geertsma, adjunct-directeur bij de Omgevingsdienst, met de portefeuille Regulering & Expertise

Colinda Geertsma heeft het zwartboek gelezen. Ze is ook moeder en kan zich goed inleven in de zorgen over de gezondheid van kinderen op de lange termijn, zeker bij klachten als geïrriteerde ogen en luchtwegen, astma en hoofdpijn. Zulke klachten leveren bovendien stress op. Een bewoner had gezegd: ik wil graag leven, in plaats van me hiermee bezighouden.

In het verleden is veel meer naar milieueffecten gekeken dan naar gezondheidseffecten. Het wordt tijd om door te pakken. Het is enerzijds moeilijk om hier te staan omdat de situatie al lang duurt. Tegelijkertijd is ze trots op wat er nu wordt neergezet. Het gaat steeds meer de goede kant op.

De provincie is het bevoegd gezag. Zij stellen de Omgevingsdienst aan om de regels te handhaven. Het is belangrijk om te weten dat de Omgevingsdienst een onafhankelijke uitvoerder is. De dienst is niet politiek georiënteerd en is alleen gericht op de uitvoer van de regels die door de samenleving zijn bedacht. Dan gaat het om Europese, nationale en provinciale regels. Dat maakt het ook best complex, want de Europese en nationale regelgeving past niet altijd goed op elkaar. Dat is niet bedoeld als excuus, maar het is wel een gegeven. Het was dan ook ingewikkeld om tot een verbeterde aanpak te komen en het duurde lang.

Er leven zorgen over gezondheid en langdurige schade. Dat is niet het specialisme van de Omgevingsdienst. De dienst heeft zich hierover laten informeren door de GGD. Duidelijk is dat de uitstoot van het bedrijf geen kanker veroorzaakt. Wel komen irritatieklachten voor. Er zijn geen aanwijzingen dat die tot langetermijnschade leiden,

maar mensen ervaren er veel hinder van en het zorgt voor stressklachten. Daarom wil de Omgevingsdienst er goed bovenop zitten.

4. Juriaan Mellema, OD NZKG Toezicht & Handhaving

Juriaan Mellema geeft een toelichting op de volgende onderdelen die betrekking hebben op de nieuwe vergunning en relevant zijn voor de omgeving.

1. Wettelijk kader
2. Huidige vergunning ICL
3. Geur
4. Zoutzuur
5. Wat regelt de vergunning nog meer?
6. Planning

1. Wettelijk kader

De context is het complexe stelsel van regelgeving voor industrie. Voor ICL als kunstmestfabriek, gelden op de eerste plaats Europese regels. Die regels gaan voor op nationale regelgeving en die gaat weer voor op lokale regelgeving. Bij alle normen die worden opgelegd, gaat de OD getrapt te werk van Europees naar lokaal.

Dat kan betekenen dat er voor bepaalde onderdelen normen zijn die ruimer zijn in de Europese regelgeving dan in de nationale regelgeving.

Bij Europese regelgeving gaat het om de BBT, de Best Beschikbare Technieken, die worden beschreven in een BREF per sector of activiteit. Voor kunstmestfabrieken zijn de BBT voor het laatst vastgelegd in 2007. Daaraan wordt getoetst.

Er zijn twee mogelijkheden bij vergunningverlening. In het eerste geval betreft het een aanvraag voor een nieuwe vergunning bij een bedrijf. In het tweede geval wil de overheid een bestaande vergunning aanpassen: de ambtshalve actualisatie. De overheid neemt dan het initiatief om een vergunning aan te passen aan actuele regelgeving of omdat er een probleem is.

Als de aanpassing definitief is, vervalt de vorige vergunning en wordt er toezicht gehouden op de nieuwe voorschriften. Vervolgens wordt er gehandhaafd binnen de daarvoor gestelde kaders: LHSO, Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht.

2. Huidige vergunning ICL

De huidige vergunning is uit 2003. Er zijn kleine wijzigingen op deelaspecten van de vergunning geweest. Nu gaat het om een aanpassing van de volledige vergunning. In 2021 heeft het bedrijf zelf een initiatief genomen voor een nieuwe vergunning, in verband met verhuizingsplannen. De verhuizing ging niet door. Daarna is een aanvraag ingediend voor een revisievergunning. Naar het oordeel van de OD bevatte die te weinig inhoudelijke wijzigingen die verband hielden met de problemen in de wijk. De aanvraag werd in 2024 afgewezen. Dat werd het startmoment om te beginnen met de huidige ambtshalve actualisatie.

Informatie naar aanleiding van vragen.

- Het bedrijf heeft besloten de verhuizing niet door te laten gaan om financiële redenen. Dat is gebeurd in samenspraak met de gemeente.
- Een vergunning wordt verleend voor onbepaalde tijd. Er zijn wel aanpassingen mogelijk. Verlening voor onbepaalde tijd is normaal bij omgevingsvergunningen.
- Een bewoner zegt: hoe kan een bedrijf een vergunning krijgen, als het zich al niet aan de oude regels houdt? Antwoord: het is een juridisch lastige vraag. Rechten voor mensen of bedrijven die iets willen starten zijn ruim. Als een bedrijf op een terrein zit met industriële bestemming, moet de aanvraag binnen die kaders worden getoetst. Het is niet zo dat een vergunning kan worden geweigerd enkel omdat het bedrijf op een aantal punten niet voldoet. Het naleefgedrag kan worden meegewogen en in het handhavingstraject worden betrokken.
- Vraag: de BREF ten aanzien van zoutzuur bestaat al lang. Is het mogelijk om toch meer te doen aan handhaving? Antwoord: Nee, maar de BREF biedt wel een bandbreedte voor een land of regio. De Omgevingsdienst heeft als strategie om zo veel mogelijk aan de onderkant van de bandbreedte te zitten. Hier is daar alle reden toe vanwege de bewoonde omgeving. Men is echter wel gebonden aan de Europese richtlijnen, die ook bedoeld zijn om een level playing field te waarborgen.
- Er is geen beleid om een vergunning sowieso periodiek te vernieuwen. Het is wel zo dat als er een Europese richtlijn wordt geactualiseerd, die binnen vier jaar geïmplementeerd moet zijn in bestaande vergunningen. Dat geldt dus ook voor de vergunning die nu voorligt.
- De OD deelt de frustratie dat er een BBT/BREF is uit 2007, terwijl de techniek inmiddels voortschrijdt. Men is wel gehouden aan de richtlijnen. De OD is wel aangesloten bij werkgroepen om het EU-beleid te beïnvloeden. Een daadwerkelijke herziening kan helaas nog jaren duren. Europees zijn er geen regels voor geur, dat biedt ruimte om er regionaal iets van te vinden. Dat is gebeurd met het provinciaal geurbeleid en dat wordt weer benut in de vergunning.
De OD is aangesloten bij Sevilla, de plek waar actualisatie van de BREF plaatsvindt. Op dit moment is er nog geen zicht op wanneer dat gaat gebeuren.
- Intrekken van een vergunning is het allerswaarste middel dat de OD kan inzetten. Een tijdelijke stillegging gaat daar nog aan vooraf binnen het handavingsrepertoire. De overtredingen van nu zijn ernstig, er is serieuze overlast. Volledige ontmanteling van het bedrijf door intrekken van de vergunning is echter niet aan de orde.

3. Geur

De BBT stelt geen eisen voor geur. Landelijk is er geen rechtstreekse wetgeving voor. Er geldt een beleidsuitgangspunt: beperken tot een aanvaardbaar niveau. Wat “aanvaardbaar” is, blijft echter vatbaar voor interpretatie. In Noord-Holland is er nu wel geurbeleid en dat is voor de OD leidend.

Er was een meetmethode om de aangenaamheid van een geur vast te stellen. Proefpersonen moesten dan geurmonsters waarderen. De methode is te subjectief en zij is inmiddels ingetrokken. Omdat het een bouwsteen was voor het provinciale geurbeleid, moest er een nieuwe meetmethode komen. Die is er sinds eind vorig jaar. Er is geen proefpanel meer. Het gaat om een vaste waardering per branche. ICL valt onder de categorie chemische lucht. Die heeft een zwaardere wegingsfactor. Het wordt geclassificeerd als een onaangename geur ten opzichte van bijvoorbeeld een bakker of een koffiebranderij. Vervolgens moet een aanvaardbaar geurhinderniveau bepaald worden. Wat is een aanvaardbaar geurhinderniveau? Men mag dit per provincie vaststellen. Het provinciaal beleid geeft daar richtlijnen voor. Dat beleid stelt een grenswaarde: het moet minimaal aan die grens voldoen. De grenswaarde verschilt voor bestaande en nieuwe bedrijven; voor nieuwe bedrijven kan een strengere grenswaarde worden gehanteerd. Verder gaan de richtlijnen in op verschillende objecten oftewel gebouwen. Er zijn geurgevoelige objecten, denk aan woningen, en minder geurgevoelige objecten, zoals industrie, kantoren. Er wordt gerekend met “odour units” (OU) per kubieke meter, een Europese reukeenheid.

Het is complexe materie. Voor wie er meer over wil weten, is het mogelijk een en ander na te lezen of langs te komen bij een inloopbijeenkomst.

Op dit moment is er voor geur nog geen enkele norm voor ICL en met de vergunning komt er een norm in de vergunning.

Het provinciaal geurbeleid is getoetst aan de huidige situatie. Er is een emissiemeting gedaan en er is een verspreidingsberekening gemaakt. Er is nu geen sprake van een aanvaardbaar geurhinderniveau. De huidige uitstoot is doorgerekend en getoetst aan de grenswaarden die gelden bij de dichtstbijzijnde woningen. De conclusie is dat de geuruitstoot ten minste 72% omlaag moet om te voldoen aan de grenswaarde. De grenswaarde is één odeurunit per kubieke meter.

Emissie is wat uit de schoorsteen komt; immissie is wat men ervaart bij het huis of in de tuin — de concentratie die al dan niet als aanvaardbaar wordt beschouwd.

Wat houdt die grenswaarde in? Daarvoor bestaat een Europese definitie: als van tien mensen in een proefpanel de helft een geur net kan waarnemen en de andere helft niet, dan is er sprake van één odeurunit. Dat is de grenswaarde die volgens het beleid als aanvaardbaar geldt. Vergeleken met de huidige situatie is dat een forse verlaging.

De norm is vastgelegd als een emissiegrenswaarde in de schoorsteen, berekend op basis van de grenswaarde die geldt bij de dichtstbijzijnde woningen. Dat is van belang voor de handhaving.

Binnen zes maanden na inwerkingtreding van de vergunning moet er 72% verlaging gerealiseerd zijn. Het beleid geeft ruimte voor een termijn tussen de nul maanden tien jaar. Zes maanden is een scherpe termijn. Voor ICL is het realistisch om de verlaging binnen zes maanden na ingang van de vergunning te realiseren.

Van géén norm in de vergunning komt er nu dus een duidelijke norm en ook binnen een afzienbare termijn. Daarnaast is er een onderzoeksplicht naar verdere verlaging. Naast de grenswaarde waaraan moet worden voldaan, is er ook nog een richtwaarde, namelijk een halve odeurunit. Het bedrijf krijgt daar meer tijd voor (4 jaar), zodat het onderzoek kan doen en een plan van aanpak kan maken.

Informatie naar aanleiding van vragen.

- Geur wordt gemeten door een monster te nemen uit de emissie. Dat wordt in het lab getest. Het zijn gevalideerde metingen op basis waarvan kan worden vastgesteld of de emissie al dan niet aan de norm voldoet.
- ICL moet een inhaalslag maken, het bedrijf komt van ver en had allang meer kunnen doen om te staan waar het nu staat. Wel ziet de OD dat er nu meer beweging is, onder andere doordat het bedrijf maatregelen voorbereidt en meer bereid is om investeringsbeslissingen te nemen dan een paar jaar geleden.
- De grenswaarde geldt bij alle weersomstandigheden. Het is een uurgemiddelde op basis van verspreidingsberekeningen. Er wordt niet aan de huizen gemeten maar aan de schoorsteen. Vervolgens wordt de verspreiding berekend. Dat kan niet anders, omdat er geen meetmethoden bestaan om een geur te isoleren uit een meting ter plekke van de bewoning.
- De verspreidingsberekeningen worden elke keer uitgevoerd als er een emissiemeting is gedaan.
- De verwachting is niet dat ICL gaat procederen over de geurnorm. Het bedrijf geeft zelf aan dat men stappen wil zetten en verwacht aan de termijn en de norm te kunnen voldoen. Niettemin staat het elk bedrijf vrij om naar de rechter te gaan. Bij een beroepsprocedure blijft de vergunning gewoon van kracht. Als het bedrijf een voorlopige voorziening aanvraagt bij de voorzieningenrechter, kan bij toewijzing de termijn worden opgeschort. De omgevingsdienst gaat niet alleen meten maar controleert ook de procesomstandigheden, zoals welke productielijn actief is en welke grondstoffen worden gebruikt. Onaangekondigde metingen gebeuren alleen als er twijfel is over manipulatie van processen.
- De OD zou graag geautomatiseerd meten, maar moet zich houden aan de wet, het Bal: Besluit activiteiten leefomgeving. Dat schrijft per categorie en per soort emissie voor wat de meetverplichting is voor het bedrijf. In de huidige

situatie is er geen wettelijke basis voor het eisen van een continuumeting. De OD doet controlemetingen. Dit jaar gebeurde dat zes tot zeven keer. Er waren ook rendementsmetingen rond de druppelvanger. Wettelijk rust de meetverplichting bij de bedrijven; de metingen vinden plaats onder accreditatie van daarvoor gevalideerde bedrijven. Dat zijn er niet veel in Nederland; ze hebben een betrouwbaar karakter. OD is de afgelopen jaren bij verschillende bedrijven vaker zelf gaan meten. Soms worden dan andere uitkomsten zichtbaar. Het is goed om de metingen van het bedrijf te kunnen verifiëren met controlemetingen. De meetsector is beperkt, daardoor zijn de doorlooptijden lang.

- Toegezegd is dat nieuwe meetresultaten zonder WOO-verzoek zullen worden gedeeld met het publiek. **(Actie OD)**
- E-noses hangen op verschillende plekken. Die geven een indicatie voor schommelingen in emissies, maar ze kunnen geen overtreding vaststellen.
- Als er in de nacht hinder wordt geconstateerd, kan er niet direct gemeten worden. Voor meting aan de schoorsteen zijn zes tot zeven mensen nodig, dat vraagt tijd en organisatie. Er zijn wel mensen met 24-uursdienst die waarnemingen kunnen doen in een wijk. Inmiddels is voor ICL wel bekend dat de overlast er is, daar is men vaak genoeg voor in de wijk geweest.

4. Zoutzuur

Er is binnen de huidige vergunning een overschrijding van de emissiegrenswaarde. In 2023 zijn er emissiemetingen gedaan, net als jaren daaraan voorafgaand. Er werd een forse overschrijding geconstateerd van de zoutzuurvracht die werd uitgestoten. Voor zoutzuur is een maximale vracht per uur vastgesteld. Om die reden is een dwangsom – een voorwaardelijke boete – opgelegd. Dat wil zeggen: als het bedrijf niet binnen de gestelde termijn de zaken op orde brengt, wordt de boete opgelegd. In dit geval is de boete verdeeld in vier stappen, waaraan toetsmomenten voorafgaan. Het gaat om vier keer € 125.000. Als bij het toetsmoment een overtreding wordt geconstateerd, wordt € 125.000 ingevorderd. Er is bij toetsing nu twee keer een overtreding geconstateerd. Daarnaast was er een meting in november waarbij er geen sprake was van emissieoverschrijding. Dat is onderzocht en het is niet precies vast komen te staan waardoor er bij die meting geen overschrijding was. Het zit mogelijk in een combinatie van de gebruikte grondstoffen en de omstandigheden van de techniek.

Hoe dan ook is er nog geen sprake van een situatie waarbij het bedrijf de naleving onder controle heeft. De OD blijft er dus op handhaven. Er staan ook nieuwe metingen gepland. De meting van september worden nog verwacht. Dit najaar wordt er vaker gemeten.

Het is uiteraard teleurstellend dat de dwangsommen er tot nu toe nog niet toe hebben geleid dat de situatie onder controle is.

Het bedrijf is wel maatregelen aan het nemen. Dat komt niet alleen door de dwangsom, ook de inspanningen van de bewoners van Adem Vrij Aan het IJ hebben een bijdrage geleverd aan verhoogde urgentie.

Het bedrijf heeft twee maatregelen in voorbereiding. De OD heeft daarover overleg gehad. De eerste is een proef met gezuiverd water, want mogelijk leidt het gebruik van IJ-water tot vorming van zoutzuur in de gaswasser. De tweede is de plaatsing van een demister of druppelafscheider. Het is iets anders dan een druppelvanger. De demister zorgt aan de voorkant van het proces dat er een drogere luchtstroom de schoorsteen ingaat. Dat is relevant voor zoutzuur, want die deeltjes hechten zich makkelijk aan natte componenten.

Het bedrijf denkt met deze maatregelen de problemen onder controle te krijgen. Voor de waterzuivering is Rijkswaterstaat betrokken rond de lozing van water. Van de zijde van de OD doet men zijn best om vergunning voor de maatregelen zo spoedig mogelijk te faciliteren.

In de tussentijd blijft de OD handhaven zolang het bedrijf niet voldoet, dus een volgende stap in het handhavingstraject wordt voorbereid. Als de dwangsom is volgelopen, moet er een nieuwe, zwaardere maatregel komen.

Het zou een veel hogere dwangsom kunnen zijn, maar de OD sluit niets uit. Er zijn vragen van bewoners en media geweest over de mogelijkheid tot het stilleggen van het bedrijf. Dit is binnen het handhavingsrecht aan regels gebonden, namelijk als er zicht is op herstel, dan moet men het bedrijf de gelegenheid geven om te kunnen herstellen. Uit de situatie bij andere industrieën is bekend dat er maatregelen zijn om verbetering aan te brengen. Het bedrijf moet dan de gelegenheid krijgen om die maatregelen te nemen. Volgens het handhavingsrecht is het dan niet proportioneel om het bedrijf stil te leggen, tenzij er sprake is van acute ernstige gezondheidsproblemen. Volgens het advies van de GGD zijn die er op dit moment niet. Dat neemt niet weg dat er serieuze klachten zijn, die ook zijn te relateren aan de uitstoot van ICL. De uitstoot moet dus beperkt worden. Op dit moment zijn er geen gezondheidseffecten die vragen om acuut stilleggen van de fabriek.

De OD beraadt zich nu op de meest passende proportionele maatregel voor de huidige situatie.

Er werd gevraagd: waarom wordt het bedrijf niet toch stilgelegd, zodat het voor de rechter komt. Binnen de OD is dit uitvoerig besproken en is ervoor gekozen dit niet te doen. Het kan namelijk ook nadelige effecten hebben. De rechter kan de maatregel schorsen. Dan is er helemaal geen interventie meer mogelijk, want dan moet je wachten op de uitspraak. Dan is men elk drukmiddel kwijt, want de OD kan niet twee interventies tegelijk doen op één overtreding.

Informatie naar aanleiding van vragen.

- Gezien de winst die het bedrijf maakt, lijkt de dwangsom laag. Uit de rechtspraak weet de OD waar de hoogte van het bedrag op gebaseerd mag worden. Het moet gerelateerd worden aan de maatregelen die het bedrijf moet nemen om de overtreding op te lossen waarbij de prikkel om de maatregel te

nemen financieel voordeliger is dan de overtreding te laten voortduren. Het bedrag mag niet aan de omzet gerelateerd worden. In dit geval is de situatie met enkele tonnen op te lossen, vandaar dat de dwangsom € 500.000 is.

- De eerste dwangsom is ingevorderd. Voor de tweede is een aantal weken geleden een invorderingsbesluit gestuurd.
- Het besluit tot de dwangsom wordt juridisch aangevochten. Als het bedrijf gelijk krijgt, moeten de bedragen worden terugbetaald. Wat wordt aangevochten is niet de meting als zodanig, maar de interpretatie van het huidige voorschrift in de vergunning. Dat stelt dat er gemeten moet worden vóór de druppelvanger en dat het verondersteld rendement van de druppelvanger ervan moet worden afgetrokken. Dat is een wat ongelukkige formulering. De druppelvanger doet het veel minder goed dan verwacht. De OD zegt dus dat de feitelijke uitkomst veel meer is. Het bedrijf houdt vast aan het vergunningvoorschrift en is het er niet mee eens. Het is een vergunningvoorschrift uit 2003 en dat wordt voor toekomstige metingen hersteld in de nieuwe vergunningen.
- De naleving is nu nog onvoldoende. De OD is bezig om een passende proportionele volgende stap in de handhaving voor te bereiden. Er zijn geen harde richtlijnen voor opschaling bij overtredingen. Er is een bandbreedte. Wat duidelijk is uit jurisprudentie is dat de rechter sterk toetst op proportionaliteit. Het bedrijf moet steeds voldoende gelegenheid krijgen om de situatie te herstellen. De OD vindt dat er aan het bedrijf behoorlijk de tijd is gegeven. Bij het afwegen van een volgende maatregel wordt dan meegenomen of het herstel bijna in zicht is. Het bedrijf stilleggen is geen logische stap als duidelijk is dat het bedrijf over een maand maatregelen gaat invoeren.
- Als uit metingen blijkt dat het gebruik van de ene grondstof tot minder emissie leidt dan het gebruik van een andere grondstof, bespreekt de OD dat wel met het bedrijf. De OD kan het bedrijf echter niet verplichten uitsluitend een bepaald soort grondstoffen te gebruiken. De vergunning heeft een reikwijdte voor de grondstoffen die in het proces mogen worden gebruikt. De emissiegrenzen mogen niet worden overschreden. Dat is hier wel een probleem, en daar wordt op geacteerd. De OD heeft echter geen mogelijkheid om het gebruik van grondstoffen te reguleren totdat de uitstoot op orde is.
- De druppelvanger werkt niet goed. Dat was bekend in 2015. De OD heeft toen een rendementsmeting gedaan bij de druppelvanger. Het rendement bleek niet optimaal. Dat ging niet gepaard met een emissieoverschrijding. In 2023 was die er wel en dat was de hoofdreden om wel verder in te grijpen. Achteraf bezien had de OD wellicht scherper kunnen doorvragen in 2015. Er is wel een spanningsveld; de OD kan als toezichthouder en handhaver niet op de stoel van het bedrijf gaan zitten bij de keuze van technieken en processen. Wat de OD nu ziet is dat er andere maatregelen nodig zijn dan een beter werkende druppelvanger. De natte emissies worden niet goed afgevangen door de druppelvanger en dat is niet opgelost met een nieuwe druppelvanger. Daar zijn dus ook andere maatregelen voor nodig.

- Als vervolgonderzoek van GGD of RIVM leidt tot nieuwe uitkomsten, dan weegt de OD dat mee. De OD vraagt periodiek advies aan de GGD.
- Na de meting die aanleiding gaf tot de dwangsommen, zijn er drie controlemetingen geweest. In het najaar zijn er nog drie. Dat klinkt misschien als een klein aantal, maar de doorlooptijd van meting tot rapport is drie tot vier maanden bij de leveranciers. Dat is contractueel niet scherper te krijgen. Dat is een van de redenen waarom de OD met een eigen meetdienst begint; de provincie ondersteunt dat financieel.
- Een eigen meetdienst bij de OD betekent dat het makkelijker is om te besluiten een meting te doen. Nu is er afhankelijkheid van tijdslots bij een beperkte hoeveelheid meetbureaus. Binnen die beperkte hoeveelheid is ook een deel van de bureaus dat uitsluitend werkt voor bedrijven. De eigen meetdienst bij de OD moet geaccrediteerd worden. Men hoopt in de loop van het komende jaar operationeel te zijn.

Zoutzuur in de nieuwe vergunning

De norm wordt aangescherpt. Het gaat van 30 mg/m³ naar 12 mg/m³. Dat is doorgerekend naar de vracht per uur: 4,2 kg/uur naar 1,68 kg/uur. Hier is de Europese BBT van toepassing. De bandbreedte daarin is 4 tot 23 milligram. De OD brengt het zoveel mogelijk naar de onderkant van de bandbreedte. Dat moet wel gemotiveerd worden door de Omgevingsdienst. Het moet ook haalbaar zijn met de huidige techniek die bij ICL wordt toegepast, die voldoet aan de BBT. Op basis van de metingen van de OD is 12 milligram haalbaar. Dat is nu de meest scherpe grenswaarde die de OD kan opnemen.

In het Bal, de Nederlandse regelgeving, staat een grenswaarde van 3 milligram. Die waarde kan de OD niet gebruiken, omdat Europese regelgeving boven nationale regelgeving gaat.

De aangescherpte norm is van kracht zodra het besluit is gepubliceerd. Er geldt geen implementatietermijn.

Net als bij geur is er een onderzoeksplicht naar verdere verlagingsmogelijkheid.

Het bedrijf heeft aangegeven dat men mogelijk de gaswasser gaat vervangen.

Daarvoor moet een aanvraag bij de OD worden gedaan. Als er dan sprake is van een nieuwere techniek, kan dat een reden zijn om nog wat lager op de bandbreedte te gaan zitten.

Informatie naar aanleiding van vragen.

- De hoogst gemeten waarde was in januari jongstleden en die betrof een overschrijdingsfactor van bijna zestien keer de 4,2 kilo. Dat is dus fors.
- De grootste verbetering vindt plaats op het gebied van toezicht en handhaving. Als er wordt voldaan aan de norm, verwacht de OD veel minder overlast door zoutzuuremissie.
- Er zijn geen immissie grenswaarden voor zoutzuur. De immissie is net als bij geur te berekenen op basis van de emissie. En op basis van de berekening, zoals die ook is gedeeld met de GGD, kan een contourenoverzicht worden

gemaakt. Dat zal min of meer overeenkomen met de geurcontouren. De OD kan het overzicht dat wordt berekend op basis van de laatste meting delen bij het verslag van deze bijeenkomst over twee weken. **(Actie OD)** Voor de handhaving brengt een zoutzuurcontourenoverzicht geen extra instrument. Er zijn emissiegrenswaarden vastgesteld en daar wordt op gehandhaafd. Dat is anders dan bij geur waar de dichtstbijzijnde woning een ijkpunt is. Bij zoutzuur is dat niet aan de orde.

De berekening gebeurt aan de hand van modellen. Het is niet mogelijk om bij een huis te meten op welk moment er een percentage zoutzuur dan wel geur in de lucht zit. De modellen houden rekening met een bepaalde bandbreedte. Er wordt gewerkt met gemiddelden.

- Bij het vaststellen van de nieuwe norm is het vertrekpunt van de toetsing of het bedrijf voldoet aan de technische vereisten. Dat is hier het geval. Het bedrijf heeft een gaswasser en een aantal andere maatregelen conform de eisen van de BBT. Vervolgens wordt gekeken naar de effectieve werking van de installaties in de huidige situatie. Volgens de berekeningen van de OD is 12 mg/m³ dan in alle redelijkheid gemotiveerd het maximaal haalbare in de huidige situatie met de huidige techniek die voldoet aan de BBT. Zo is de ondergrens bepaald.
- De oude vergunning komt uit 2003. In 2007 was er een nieuwe BBT met een bandbreedte van 23 en de vergunning bleef 30. In 2007 is er een toets geweest aan de BREF, daar staan de BBT in. Destijds is de stofconcentratie naar beneden bijgesteld in 2008. Voor zoutzuur is dat niet gebeurd. Het is niet duidelijk waarom.

5. Wat regelt de vergunning nog meer

De vergunning regelt nog meer aspecten, zoals afval en de overgang naar circulaire grondstoffen, afvalwaterlozingen, energieverbruik, lucht waar geur en zoutzuur onder vallen. Naast geur en zoutzuur zijn er nog een aantal stoffen waar aanscherpingen voor zijn, zoals stikstofdioxide, ammoniak en stof. Er zijn nog andere zaken die in de vergunning worden geregeld. Dat maakt ook dat het wat langer heeft geduurd dan de OD had gewild.

6. Planning

Op 31 oktober 2025 wordt het ontwerpbesluit gepubliceerd. Dat gebeurt onder andere digitaal via de nieuwsbrief en de website.

Dan start de wettelijke termijn van zes weken voor de zienswijzen. Alle belanghebbenden kunnen dan zienswijzen indienen op de vergunning. Op 12 november 2025 is een extra inloopbijeenkomst voor wie nog vragen wil stellen. Er zullen specialisten aanwezig zijn. Mocht het nodig zijn, dan wordt er een tweede inloopbijeenkomst georganiseerd.

Vervolgens worden de zienswijzen verwerkt. Dat duurt minimaal vier weken, maar kan afhankelijk van de ingediende zienswijzen ook langer duren, omdat er gemotiveerd moet worden afgeweken of afgewezen.

Vervolgens vindt publicatie van het definitieve besluit plaats. De verwachting is dat het eind januari 2026 gebeurt. Op dat moment is de vergunning van kracht. Dan gaat ook de termijn van zes maanden in voor geur.

Na publicatie van het definitieve besluit is geen bezwaar meer mogelijk, maar er is wel beroep mogelijk. De beroepstermijn is zes weken. Het instellen van beroep heeft geen opschortende werking, tenzij een voorzieningenrechter anders beslist. Na afloop van de beroepstermijn is geen verzet meer mogelijk en wordt de vergunning definitief.

Alle publicaties zijn bij de Omgevingsdienst terug te vinden.

Informatie naar aanleiding van vragen.

- De OD bereidt een handavingsplan voor op basis van de nieuwe vergunning en wil kort op de bal blijven, gezien de urgentie.
- Er is een gesprek geweest met ICL. Er is duidelijk gezegd dat na het vollopen van de dwangsom er niet zo veel smaken meer zijn in handhaving, dus dan zou een veel hogere dwangsom of tijdelijke stillegging in het verschiet liggen. De handhaving nu vindt nog plaats op basis van de huidige vergunning. Bij de nieuwe vergunning wordt er na de zes maandentermijn gemeten of de reductie in geur heeft plaatsgevonden. De OD blijft in gesprek om te kijken of het ook eerder kan dan binnen zes maanden.
- Antwoorden op vragen over water en lozingen vallen onder de verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat. Er zijn nu geen zorgelijke signalen.
- De vertegenwoordiger van de GGD benadrukt dat bewoners nu veel overlast ondervinden van de stank en zoutzuuruitstoot. Het is belangrijk dat hierop wordt gehandhaafd. Er zijn geen aanwijzingen dat er sprake is van verhoogd risico op kanker noch van effecten op de gezondheid van het ongeboren kind. De GGD heeft een uitgebreid luchtmeetnet. Daarmee wordt onder andere gekeken naar fijnstof en stikstofdioxide die door heel veel verschillende bronnen wordt uitgestoten, niet alleen door de industrie maar ook door verkeer en houtstook. Uitkomsten daaruit worden gebruikt in het beleid om de lucht in de stad schoner te maken.
- De vraag is wat de aanwezigheid van meerdere bedrijven voor effect heeft op de leefomgeving. Er wordt periodiek gemeten hoe het met de luchtkwaliteit is gesteld. Er zijn ook andere bedrijven die geuroverlast veroorzaken. Door de nieuwe vergunning is er veel meer mogelijk om bij ICL op geur te handhaven. Op dit moment is het nog niet mogelijk om iets te doen aan cumulatie van effecten van uitstoot van meerdere bedrijven. De overlast moet aan een bedrijf toe te rekenen zijn. De OD heeft niet het instrumentarium om via metingen iets te kunnen doen met de optelsom van emissies. Men is er mee bezig, maar voorlopig kan het nog niet.
- De onderzoeksplicht, naast de norm, houdt in dat ICL verplicht onderzoek moet doen naar maatregelen en technieken om de zoutzuuremissie nog

verder te verlagen. De OD zal dat ook in de gaten houden. Het is niet vrijblijvend.

- Er wordt aandacht gevraagd voor onderzoek naar ICL in verband met fosfor en levering aan Israël en de VS. De vraag valt buiten het huidige onderwerp van de bijeenkomst. Na de bijeenkomst kan het onderwerp bij medewerkers van de OD onder de aandacht worden gebracht.
- De druppelvanger doet het niet goed genoeg. Er zijn nieuwere technieken. De OD heeft geen wettelijk instrumentarium om daar iets aan te doen. Er worden emissienormen gesteld en er wordt gemeten wat eruit gaat. Hoe men aan de normen gaat voldoen, is aan het bedrijf. Die aanpassingen moeten vervolgens wel weer binnen de BBT passen. Als de OD redenen heeft om te twifelen aan de techniek, zal men dat adresseren.
- Het stellen van een grenswaarde bij geur in de leefomgeving is lastig, omdat het gaat om de combinatie van meerdere bedrijven. Voor handhaving moet kunnen worden vastgesteld wie de veroorzaker is. Er kan wel uitstoot gemeten worden in de leefomgeving, maar handhaving op een bepaalde grenswaarde bij een woning kan dus niet, omdat er geen techniek voorhanden is om de uitstoot die daar wordt gemeten specifiek aan een bedrijf te kunnen toeschrijven.
- Er wordt gevraagd of er bij een toekomstige overschrijding van zoutzuuremissie direct een last onder dwangsom wordt uitgevaardigd of dat er eerst wordt gewaarschuwd. De OD heeft de ruimte om eerst te waarschuwen, maar deze situatie is zo duidelijk, dat er direct moet worden doorgepakt. Dat betekent dat er niet eerst wordt gewaarschuwd, maar direct zal worden ingezet op een dwangsom of zwaardere maatregelen.
- De vraag wordt gesteld wanneer Bunge aan de beurt is. Het valt buiten de scope van de avond, maar het bedrijf heeft de aandacht van de OD. Er wordt gekeken naar de vergunning en waar overtreding plaatsvindt, zal worden gehandhaafd.
- Er wordt gevraagd of er statistieken bekend zijn van wat de twee bedrijven zijn die de meeste klachten veroorzaken. De OD publiceert overlastmeldingen van Tata Steel en ICL, want dat zijn in het werkgebied van OD NZKG de twee bedrijven waarover de meeste meldingen binnenkomen. Er zijn nog meer meldingen; die worden niet automatisch gepubliceerd. Desgevraagd kunnen die worden gedeeld. De klachten worden ook met de bedrijven zelf gedeeld.

De dagvoorzitter dankt voor de presentatie en het beantwoorden van de vragen.

5. afronding met Jeroen Olthof, gedeputeerde provincie Noord-Holland

Tot slot wordt de gedeputeerde nog gevraagd naar een reflectie. Hij dankt voor de heldere presentatie van de OD NZKG en de manier waarop aanwezigen met elkaar het gesprek hebben gevoerd. Op deze manier wordt gezamenlijk gewerkt aan een schonere leefomgeving en een herstel van vertrouwen in de overheid.

De overheid werkt aan beleid voor een gezondere leefomgeving. Dat betreft niet alleen handhaving, maar er wordt ook gekeken naar hoe er wordt omgegaan met de beperkte ruimte en hoe die wordt ingericht. Het doel is om te voorkomen dat fouten uit het verleden worden herhaald. Denk bijvoorbeeld aan het te dicht bij industriegebied bouwen van woningen. Het beleid is bedoeld om aan de voorkant te kunnen toetsen en het gesprek aan te gaan met gemeenten over keuzes die worden gemaakt.

Vervolgstappen

- Binnen twee weken, uiterlijk op 28 oktober, komt het verslag van deze avond op de site van de Omgevingsdienst, samen met FAQ.
- 31 oktober is de publicatie van het ontwerpbesluit.
- 12 november is er van 16.00 tot 20.00 uur een inloopbijeenkomst in het Huis van de Wijk De Evenaar.
- Men kan zich abonneren op de e-mailnieuwsbrief via odnzk.nl/icl. Daar zijn ook alle updates terug te vinden.

De dagvoorzitter dankt alle aanwezigen voor hun bijdrage en wenst iedereen wel thuis.

De bijeenkomst wordt om 21.10 uur beëindigd.